

ՏԱՍՆ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարեկանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Маск».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը լաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամիս լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խւարախիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տնային վարժուհիներ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
Ներքին լուրեր.—ՍՊԱՐԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ
Թիֆլիսայից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ.
—ՀԵՆՈՒԳԻՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Սալոմէ Նորատուհեան.

ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Քանի մի ժամանակից սկսած թէ Թիֆ-
լիսից և թէ մանաւանդ դաւաճական քա-
ղաքներից մի քանի հայ ընտանիքներ զի-
մում են մեր խմբագրութեանը խնդրելով
ճարել իրանց համար տնային վարժուհի-
ներ, մի տեսակ բօննաւեր, որոնք կարող
լինեն համ խնամք տանել փոքրիկ երե-
խաների մասին, համ էլ խօսել նրանց հետ
հայերէն լեզուով: Մեծ մասամբ այդ տե-
սակ խնդրելներով դիմում են մեզ այնպիսի
ընտանիքներ, որոնք կամ հեռու են ապ-
րում հայաբնակ տեղերից, կամ որոնց շըր-
ջանում վաղուց է արդեն չէ տիրապետում
մայրենի լեզուն:

Այդ երեւոյթը, ի հարկէ, երկու կողմից
էլ ուրախայի է. նախ հայ մանուկները,
որոնք մինչև այժմ միշտ յանձնվում էին
վրաց կամ օս դայերներին և մատաղ հա-
սակից նրանց լսելիքները ընտելանում էին
օտար լեզուներին, այժմ կը սկսեն թոթո-
վել իրանց մայրենի լեզուով, այն լեզուով,
որ յարմար է իրանց ցեղական, ֆիզիոլո-
գիական բնածին յատկութիւններին, և
երկրորդ՝ բազմաթիւ աղքատ հայ աղջիկ-
ներ, որոնք աւարտել են իրանց ուսումը
մեր այլ և այլ դպհան դպրոցներում ու
մեծ մասամբ իրանց ամբողջ կենսւքը ան-
գործ էին մնում, միշտ չը գտնելով դուր-
ճարել իրանց ստացած ուսումը,—այժմ
հետզհետէ դործ և պարապմունք կը դառ-
նան: Այնչա՛ աշխատանք ստորացնող չէ, տան
վարժուհի, նոյն իսկ մանուկները մօտ
բօննաւ լինել ամենեւին պատիւը ստորա-
ցնող պատճառ չէ: Գուցէ մինչև հիմա
մեր ուսումնական օրիորդները այն կար-
ծիքի էին թէ այդ տեսակ պարապմունք-
ներ ստորացնում են իրանց պատիւը, բայց,
ինչպէս երևում է, այժմ այդ նախապաշար-
մունքը հետզհետէ անցնում է:

Մեզ դիմող պատւական ընտանիքներ

առաջարկում են այդ տեսակ հայ աղջիկ-
ներին, որոնք յանձն կառնեն իրանց մա-
նուկներին մօտ բօննայի պաշտօնն ընդու-
նել՝ քսանից մինչև երեսուն ռուբլի
ամսական ռոճիկ, ամեն բան պատրաստ:

Խմբագրութիւնը սիրով յանձն է առնում
առաջարկել այս կամ այն ընտանիքին ի-
րան ծանօթ այս կամ այն հայ վարժուհի
օրիորդին, բայց մշտապէս այդ բանով պա-
րագել, ի հարկէ, մենք ժամանակ չունենք,
միշտ էլ չունենք անձամբ ճանաչել բոլոր
վարժուհիներին:

Լաւ կը լինէր որ այն ընտանիքները, ո-
րոնք ցանկանում են իրանց մանուկներին
համար հայ բօննաներ, տնային հայ վար-
ժուհիներ ունենալու, դիմեն Թիֆլիսի
հայ օրիորդական դպրոցների վարչութիւն-
ներին՝ Գայեանեան, Անանեան և այլ
դպրոցների վարչութիւններին, որոնք ու-
սումնասարտ օրիորդները աւելի լայն շըր-
ջանի հետ ծանօթ լինելով, աւելի էլ
միշտ ունեն լաւ ընտրութիւն անել, օրի-
որդներին միշտ տնային վարժուհու կամ
բօննայի պաշտօնը վարելու յարմարագոյններն
ընտրել և առաջարկել նրանց հայ ընտա-
նիքներին:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՍՄԱՐՈՒՆ մեզ գրում են. «Այս տարի դա-
րունը այստեղ լաւ է. կողմակի անձրևային է:
Մթնոլորտը էփան են. աղիւրի պողպէ 85—
90 կոպ., ոչխարի մի ֆունտը 6—7 կոպ., իւղի
ֆունտը 18 կոպ., ձուի 7 հատը 5 կոպ., հաւը
15—20 կոպ., մի շիշ կաթ 2 կ.: Տան վարձը
չնչին է: Այս տարի խաղողի և ցորենի առատ
հունձ է սպաւում»:

Ինչպէս յայտնի է, ֆրանսիացի պ. Մուրիէ պէտք
է չուտով սկսի հրատարակել ԹԻՖԼԻՍԻՈՒՄ մի
առևտրական և արդիւնագործական հանդէս (ֆը-
րանսերէն և ռուսերէն լեզուով), որի վերնագիրը
կը լինի. «Revue commerciale et industrielle du
Caucase». Այս օրերս ստացանք փարիզում հը-
րատարակված այդ հանդիսի ծրագիրը, տպված
ֆրանսերէն և ռուսերէն լեզուով: Պրօդրամային

րապէս ամեն տարի կը հազարավէր, նա երեք
կէկեղեցի չէր յանձնել, թէ և շատ լաւ գիտեմ, որ
նա աղօթմանը մարդ էր:

Երբայի պէս մտաբերում եմ, որ այն երկու
չաբաթվայ միջոցում ոչ մի երևոյթ մեր գերդա-
տանի մէջ չէր անցնի, որ չը դարձնէր իր վրա
իմ մանկական ուշադրութիւնը: Նոր նոր զգաց-
մունքների աղբիւրներից տակ իմ սիրտն ու
հոգին ճնշված էին, և ես անասելի ծիգն էի
թափում մի օր և է ձեռքածու թել գտնել,
որ կարողանայի թօթախել այն ծանրութիւ-
նը, որի տակ խեղդում էի միանգամայն Այ-
ժմ, երբ տանիքից տարվում են ինձ բաժա-
նում այն ժամանակից, ես տեսնում եմ, որ այն
երկու չաբաթվայ միջոցում դուրս եկաւ երկա-
յական օրերից: Նոր աշխարհ էր բացվել առա-
ջիս, բայց այստեղ ես բոլորովին նստաւ էի ան-
տէր և անդիակաւ նաւակին ալիքների ծիգն
մէջ: Ինձ թւում էր թէ՛ այս անցյալ աշխարհում
ես մի օր ապրել եմ... Յիշողութեանս մէջ՝ կա-
սեմ յարութիւն էին առնում ծանօթ մարդեր, դո-
ղափարներ, ձկներ, պատկերներ: Բայց այդ մտքե-
րը չառ չառ էին և կցկոտուր, դաղափարները
մեկնութիւնների միանգամայն կարօտ, ձկներ ու
պատկերները՝ առանց նիւթական բովանդակու-
թեան: Իմ այդ խառնուշտիմ զգացմունքները
աւելի եւս յուզվում էին մեզ այցելողների ինձ
վերաբերեալ ակնարկութիւններից:

Այդպիսի, այս երկու չաբաթվայ մէջ էլ ո՛վ մնաց
մեր քաղաքում, որ չը դար մեզ ա չը ա ռ ու ի .

նայելով պ. Մուրիէ պէտք է շատ հարուստ տըն-
տեսական նիւթ տայ իր բաժանորդներին: Հրա-
տարակութեան տարեկան բաժանորդագրին է
Թիֆլիսում 4 ռ., Ռուսաստանում 5 ռ., իսկ ար-
տասանմանում 6 ռուբլի:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են ապրիլի 10-ից հե-
տեալը: «Այս երեկոյ Բաթումի քաղաքացիները
հրաժարական ձաշկերովք են տալիս Գուլթայի
նահանգապետ պ. Սմէկաւովին»:

Մեզ գրում են ԲԱԹՈՒՄԻՑ, որ ապրիլի 7-ին
գիշերը այդտեղ դարձեալ հրդէհ եղաւ և մի տուն
բոցերին դո՛ դնաց:

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են: «Ամիս 7-ին գիշերը,
անցյալ գորի, երբ ամբողջ քաղաքը մշուշով
պատած էր և սաստիկ անձրև էր դալիս, կոտ-
րում են տեղացի վաճառական Ա. Կի մագաղինը
և 10—12 հազար ռուբլու արծողութեամբ ոսկու
և արծաթի իրեր են տանում: Գողերը դեռ եւս
գտնված չեն»:

Մեզ գրում են ՇՈՒՇՈՒՑ և հետեալը: «Թեմա-
կան առաջնորդ Սաղինեանց այս քանի օրերս
ճանապարհ կընին դէպի Էջմիածին և այնտեղից
իր պաշտօնավարութեան տեղը,—Կիլիկիոյ քաղա-
քը: Անհամբիւր սպասում ենք նորահաստատ սըր-
բաղան կարապետ եպիսկոպոս Ալվալեանին, որ
չուտով տեղ հասնի և դպրոցական ու այլ գործեր
կարգի բերէ»:

«Մշակի» անցեալ 39 համարի ներքին լուրե-
րում մի շատ խոշոր տպագրական սխալ է մտել:
Երկրորդ երևի վրա զինուորագրութեան վերաբե-
րեալ լուրի վերջում տպված է. «Ներկայ 1887
թվին զինուորագրութեան կենթարկվին միմիայն
նոթա, որոնք ծնվել են 1886 թվին»: Հասկանալի
է որ մի տարեկանները զինուորագրութեան չեն
կարող ենթարկվիլ, ուրեմն լուրը այսպէս պէտք
է լինի. «1887 թվին զինուորագրութեան կենթար-
կին միմիայն նոթա, որոնք ծնվել են 1886 թվին»:

Ահա երկրորդ թէ՛ չորրորդ նիստն է, որ Թիֆ-
լիսի Գուման գրադարն է ջրանցքից օգտվելու
միջոցների հարցով: Ավալայի ջուրը դեռ քաղա-
քը չը հասած մեր քաղաքային ձայնաւորները

ամբողջ քաղաքը գիտէր Մաթոս աղի թուան ս.
Նուսէի դպրոց մանկու համբաւը. և արդեօք
դանց առնելու բան էր այդ, որ նրանք չը՝ դա-
յին: «Մուլա» Սիմօնը և մեր տանու տէրերը
նոյնպէս եկան շնորհաւորելու: Մտաբերում եմ,
որ «մուլա» Սիմօնը երկար խօսեց և վերջ ի վեր-
ջի իր միտքը ամփոփեց թէ՛ «մեր ժամանակում
չորս քան կայ աշխարհիս երեսին. առաջինը՝ փող,
երկրորդը՝ փող, երրորդը՝ փող, և ապա չորրորդը՝
ուսում...» Եւ այս ճշմարտութիւնը հաստատելու
համար մի ինչ որ վկայութիւն առաջ բերեց,
բայց դրոց լեւալ էր և ես ոչինչ չը հասկացայ:
Մենք էլ չէր հասկացել, որովհետեւ մուլա Սիմօնը
կպել էր նրա կաթիլի թէ՛՛ այդ խօսքերը ինչ են
նշանակում և որտեղ են դրած: Քահանայն նոյն
էր ընկել, և ուղում էր հանաքով մտաւոյթիւն
տալ նրա յարձակումները:

—Օրհնած հոգի, կրկնում էր նա,—մուլա Սի-
մօնը դու եւս, ինձանից եւս հարցնում՝ որտեղից
է այդ վկայութիւնը:

—Հը, տեսնում եմ, տեսնելով տեսնում եմ,
նկատեց վերջապէս Սիմօնը,—որ այս անգամ էլ
«մաթալ» մնացին: Ողորմած հոգին լաւ անուն
կազմեց ձեռք տէր-Մաթալ, զորդ որ տէր-Մա-
թալ...

—Ինչի պիտի որ մաթալ մնամ, խօսքի տակ չէր
ուղում մնալ տէրերը,—հիշեց իմանաւ մի խրթին
քան լինի ստաճը. ո՛վ չի դիմել, որ քալ խելոյ
թլմակից անդին չի գնայ...

այնպէս են այդ ջուրը վառում, իրանց ձառերը
նրա մէջ լողացնելով, որ ճշմարիտ, մարդ երկիւղ
է կրում, որ եթէ այսպէս շարունակվի և ապա-
դայում, ջրանցքում այլ ևս ջուր չի մնայ քաղա-
քի բնակիչների պիտոյքների համար: Խօսում են
խօսում և վերջը անպատճառ համաձայնվում
վարչութեան հետ: Զարմանալի էր ճանաւոր իշ-
խան Միքելաճէի դայրոյթը, երբ պ. Գինգելտեո
առաջարկեց առանց վիճարանութեան ընդունել
ընդհանուր կանօնները. դոնէ պ. Գինգելտեո
անկեղծ խոստովանում է, որ մի և նոյն է վի-
ճեն թէ չը վիճեն, (այդ նա չանց, բայց ճառի
զլխաւոր իմաստն այդ էր), վարչութեան առա-
ջարկված կանօնները կընդունվեն Այս վերջին
միտքը գովել է. դոնէ վարչութիւնը իր ղեկուցու-
մը կազմելու աշխատել է, տեղեկութիւններ է
փողովել և առհասարակ փողը ի շատէ տեղեկ է
գործին և ճանաւորները լաւ են անում, որ վը-
ճիւն դնելիս, հիմնում են վարչութեան հեղինա-
կութեան վրա, քանի որ իրանք իրանց նեղու-
թիւն չեն տալիս ծանօթանալ գործի հետ: Եր-
բորդ թէ չորրորդ անգամ է լինում է հարցը,
զեկուցումը երկու ամիսից աւելի է տպվել է ու
բաժանվել ձայնաւորներին, բայց դոնում են
ձայնաւորներ, որոնք բացարձակապէս յայտնում
են թէ ծանօթ չեն գործին: Գրանք ճ չ մ ա ռ -
տ ա խ օ ս ն ե ռ և ն: Ուրիշները կամենում են
ցոյց տալ թէ շատ են հետաքրքրվել հարցով և
առաջարկում են խորիմաստ հարցեր, բայց բա-
նից դուրս է գալիս, որ ղեկուցումը չեն էլ կար-
դացել, և խեղճ քաղաքագրութիւն ստիպված է ա-
մին բօսել բացատրութիւն տալ, թէ՛ այս բանը
որի մասին հարցնում են, տպված է ղեկուցման
այս ինչ կամ այն կէտում: Զրի համար դներ նը-
շանակելիս՝ վարչութիւնը, որի հետ համաձայնվել
է և Գուման, զրեւ է հետեալ պրինցիպը. քաղա-
քը պարզ է առել մօտ մի միլիոն ռուբլի ջը-
րանցքը շինելու համար: Այդ պարագի ստիպուե-
րը և ջրանցքը ընթացիկ ծախսերը չըլուցանելու
համար տարեկան հարկաւոր է հարկը ինչո՞ հա-
զար ռուբլի: Նախընթաց նիստում ամենքը հա-
մաձայնվել են այդ պրինցիպն ընդունելու, բայց
յանկարծ մէկ էլ տեսնու. վեր է կենում մի ձայ-
նաւոր. «պարտնեք, ճառում է նա, ջուրը մար-
դուս ամենազլխաւոր պիտոյքներից մէկն է, նա
հարկաւոր է թէ աղամարդկանց և թէ կանանց
համար, թէ՛ ձկերին, թէ՛ երիտասարդներին և

—Այ կարգ օրհնվի, էդպէս է... Բայց ասիք
տեսնեմ, մի օր որ ես քեզ ողջուն տուցի, առելով
օրհնաւ ի Տէր, իմ մաթալ մնացի ու պատառ-
խանցիլ թէ՛ «օրհնաւ երկրորդ և դնաք ի խա-
ղաղութեամբ...»

Քանի որ օրհնական ժամը մօտենում էր, ինձ
չըլապատողները աւելի թանգանում էին՝ որովս
համար: Ես աշխատում էի միայնակ մնալու, որ
հրաժարականս տամ ամեն իրերին, ամեն առար-
կաներին և այնպէս տամ, ինչպէս ես էի ցան-
կանում և ինչպէս վկայելի ներկայութեամբ չը
պիտի կարողանայի անել:

Հասաւ վերջապէս և այն օրհնական ժամը:
Եղբայր Ալէքսէի հետ դնացել էին կառք բերելու:
Այս միջոցում, մինչև որ մերոնք փողովում էին, ես
պտտեցի մեր ամեն անհամբաւները: Արցունքը ինձ
խեղդում էր: Հօրս չիբուղը ընկաւ աչքովս. վա-
ղցիլ ղեկիցի նրան—մնաս բարով էի ասում նը-
րան: Մնաս բարով ասելի և մօրս կարելի հան-
դոցին. անուս էլ ձեռք չեմ տեսնի, ինչու եւս ինձ
ձեղանից բաժանում, չնչնում էի եւս վաղցիլ
բակը... Բուրբա, Բուրբա, կանչեցի շանը: Մնաս
բարով, Բուրբա, մեր տան լաւ պահապանը լի-
նես... Բուրբան ձեռքերս լիզում էր: Ես լալիս էի.
Բուրբան սկսեց երեսու լիզել...

Նրբ կառքն էլ ընկին և ամենքս արդեն պատ-
րաստ էինք տանից դուրս գալու, սկսվեցան մը-
նասարարողները, որ բոլորովին սև ուղիղ գոյնե-
ր ստացան: Վերջապէս, տարան ինձ: Համապար-
հում միտք չը կար իմ զլխի մէջ. ես մինչև ան-

ձգել հեղինակին, որով սոքա կարօտ էին անմիջական քաջարկութեան, մինչ ցատուկ հեղինակութիւններ աշակերտեան պէտք ունին Նուրիան էֆէնդի կը պնդէ թէ՛ դատաւարներն ևս պէտք էր դասել միջմանց մէջ, իսկ Գանձաժողովը կը զիստադրէր Որոշեցին թողուլ խնդիրը Գանձաժողովոյ իմաստութեանը:

Կար նաև միշտ խնդիր մը ևս Գանձաժողովը որոշած էր նաև թէ՛ թատերական գրութեան, ազգային հին և նոր կեանքէ կարող են միջման մասնակցել: Պատերազմը այս որոշումը կ'ընդունէր և Կարճէ կը նկատէ: Նորին սրբազանութիւնը կը կարծէ թէ՛ թատերական ըստիւյ միայն սիրահարական խոսակցութիւնները ընդունելու է: Գանձաժողովը կը տեսնէ թէ՛ պատերազմը և վարչութիւն խօսք չը պիտի հասկնան, կը զիստ և ուղղակի Պետրոսեանի պէջանցին, որ իբր կտակաւոր իր կարծիքը յայտնէ: Պ. Ե. զեանցի վերաձեռնը այս առաւօտ հասաւ Պոլիս: Պ. կտակաւորը համաձայն է Գանձաժողովոյ տեսութեանը: Պատերազմին մը, որ ազգային բարքն ու վարքն, ստորութիւններն, զգեստներն, և այլն և այլն կը նկարագրէ, կրնայ պատմութիւն մը համարուել և հետեւաբար մասնակցել միջման: Ուրեմն այս խնդիրն ալ պիտի մնայ դարձեալ Գանձաժողովոյ իմաստութեան:

Բայց ինչու միշտական գրութեան, որը կը ներկայացնեն ազգային կեանք, բարք ու վարք, թատերական հեղինակութեան մը չափ բախտաւոր չը լինին:

Հայկակ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Վիեննայից հեռագրում են, որ սպասում են թէ՛ չուտով միջադատին համաձայնութիւն կը կայանայ Սուէդի ջրանցքի մասին և ջրանցքը կը յայտարարվի չէզոք:

—Փարիզից գրում են, որ Գերմանիայի հրաժարվելու հայտնաբերվելու միջոցով հաշտութիւն կ'ընդունէ միջման մասնակցող պատմականները:

—Անգլիական համայնքների վերջին ժողովներից մէկում, երբ քննարկում էր իրականացնելու դատաւորական քննարկումը, Պարսկի յայտնեց, որ ընդհանրական վրա ազդելու համար «Times» լրագրի տպում է կեղծ և շինծու նամակներ:

—Սօֆիայից հեռագրում են, որ «Ազատութիւն» լրագրում բողոքական հոգևոր իշխանութեան կողմից տպւեցաւ մի յայտարարութիւն, որով պահանջվում են այն հոգևորականները, որոնք դադարված են քաղաքական գործերում:

—Բոլորական գահի բազմութիւն թեկնածուների թիւը աւելացաւ և մի նոր իշխանութիւն ապագայում են և Նասսաուի թագաժառանգը վերահսկել իշխանի մասին:

—Հռոմում սպասում են այս օրերս լուսնիական թագաւորին և թագուհուն:

—Էլի մի նոր թեկնածու բողոքական գահի

համար, —այդ նոր թեկնածուն համարվում է Ելեզ-վիդ-Նուրի-Պոլսեան-Պոլսեան-Պոլսեան իշխան:

—Բողոքական կառավարութեան և իշխան Ալեքսանդրի մէջ շարունակվում են յարաբերութիւններ, որոնք մասամբ դադարել են ևս:

—Աւստրո-ունգարական եկած տեղակալութիւններից երեւում է, որ չեխների և ունգարացիների մէջ թեկնածութիւնը աճելով աճում է: Չեխները շարունակում են պնդել իրանց պահանջները վրա, և այժմ արդէն նորա մեծագլխավորն ուղղում են, որ աւստրո-ունգարական պետական բանկի թղթ-թաղարանները տպվեն և չեխներին ընդունվ. ունգարացիները այդ բանկին ընդունվողում են: Չեխները մէջ կազմակերպվում են զանազանութիւններ և ընկերութիւններ, որոնք նպատակն է ոչ թէ միայն մտաւոր և բարոյական պատերազմ յայտնել ունգարացիներին, այլ և զինադիր նորանց բոլոր կենտրոնում, այնպէս, որինսկ, մի քանի ընկերութիւններ մեծել են ոչինչ վաճառականական յարաբերութիւնը չունենալով ունգարացիների հետ: Երբևէ ազդերի մէջ առեւտրութիւնը այնքան աճել է, որ մինչև իսկ ծիծաղելի ֆանտազիստութեան է հասել:

ԻՍՏԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արտասահմանեան հայոց լրագրիներում կարգում ենք հետևեալ հետաքրքիր լուրը: «Վրաստան» հայտնում էր հրեաներ, որոնք Ռեքիա Բարիսովիչ, ուսանող փարիզի բժշկական վարժարանի, լուսաւորչական եկեղեցու զինվոր զինվոր փախազով Մարտի դառն, հայ մատուռի մէջ միտակցաւ և կնքվեցաւ, առաջ-հինգշաբթի օր, Երուսաղիմ անունն առնելով: Օրիորդ Երուսաղիմ, որ Օղէսա է ծնված, քաջ դիմել ուսուցիչին և ֆրանսերէն լեզուները և ծանօթ էր արդէն քրիստոնէական հաւատալիքներին ու մասնաւորապէս հետաքրքիր եղած էր հայոց եկեղեցուն: Օրիորդը այնպիսի ջանքերով իր թաղի մէջ իր իրան միտակցեալ Օրիորդ Երուսաղիմ Բարիսովիչ պիտի ամուսնանայ թիֆլիսցի պ. Գրիգոր Տէր-Գրիգորեանի հետ, որ նոյնպէս բժշկութեան ուսանող է փարիզում: Նորապաշտօնը, մի տարուց յետոյ կը ստանան իրանց բժշկական վկայականներ և միասին կը դադարեն բժշկութեան, ուր որ հաստատվեն: Երբևէ կը այժմ գտնվում են Մարտի, և իրանց պատկի խորհուրդը այս օրերս պիտի կատարվի հայոց մատուռի մէջ, ուր հրապարակ են ներկայ դրանք քաղաքի հայ գաղթականութեան բոլոր անդամները: Վերահայրութեան պաշտօնը ստանձնած է Մարտիի հայոց եկեղեցական հոգաբարձութեան անդամ պ. Թ. Խաչատուր: Պ. և Տ. Տէր-Գրիգորեաններ կը իրան Մարտիից ժընեւի, չարանակալութեան իրանց բժշկական ուսումը և ապա կը վերադառնան փարիզ զինական հայրապետութիւնը ընդունելու համար:

Փարիզում գումարվելու է աստղագետների ժողով, ժողովի ղեկավար նպատակն է որոշել երկնքի իրականությունը լուսնակարը պատրաստելու ամենաշուտ միջոցները:

Մէկը, —կնոյ ճշմարտ էմանսիպացիան, որին հետևողներն համար ոչ թէ նրան թողնուած իշխանութիւն պիտի տալ, այլ թէ պարտաւորել պիտի կացուցանել նրան այդ պայմաններ: Այսպէս կանանց իրաւունքները փոխարին նրանց պարտականութիւններն են առաջ բերում: Այսպիսի հայեցողութեան կէտը, այդ պարտքը դնելով կանանց վրա, ոչ պակաս պարտք է դնում հասարակութեան վրա, որը պիտի հող պատրաստէ, միջոցներ տալ այդ անհրաժեշտ և վերին աստիճանի կարևոր պահանջը իրականացնելու համար: Բայց եթէ այդ խնդիր յիշեալ լուծումն զանազան խոչնդոտներ էր պատահում և տակաւին պատահում էր լուսաւոր աղբիւր մէջ, քաղաքի պայքարներ պիտի ունենայ մեր մէջ կանանց հարցի ջատագործ: Որքան էլ ծանր թվի այդ պայքարը, չը պիտի յուսահատվի: Լուսաւոր աղբիւրի մէջ ձեռք բերած այդ խնդրի հետևանքները թող լինեն մեզ համար պայծառ և ուղեցոյց աստղեր, որոնք շատագուց միշտ էլ մի օր կը հասնին խաղաղ նաւահանգիստին:

Հասկն է ժամանակը այն կանանց համար, որոնք համոզված են վերոգրեալ հայեացքի մէջ, բայց քաղաքական իրաւունքներ և մարտնչելու այդ հայեացքը տարածման համար: Ժամանակ է, ասում է մի գերմանացի հեղինակ, —գէն զգնելու չնչին վաթսրութիւնը ու վախկոտութիւնը: Այն կանայք, որոնք համոզված են հաստատ և անսասան է և որոնք արդէն հասել են նիւթական անկախութեան, պիտի օգնութեան ձեռք կարկառուն իրանց այն քրոջերին, ու

Նորերում Ամերիկայում փորձ փորձեցին մի մարդու իսկական աչքի տեղ, որից նա երկտաւորութեան ժամանակ զրկվել էր, դնել ճաղարի աչք: Այս փորձի դիմական հիմքը այն էր, որ յաջողվել է մի ճաղարի աչքը միւս աչքի տեղը դնել: ճաղարի աչքը հանելով դրեցին մարդու աչքի փոխում և կարեցին: Օպերացիան տեսնելով մի ժամկէտ ակն: Չորրորդ օրը աչքի մկանները սկսեցին մշտնապէս կարկել էր լինում աչքը չարժէք, բայց, տարաբաղաւոր, ինքնորոշ օրը աչքը ենթարկվեցաւ բորբոքման, և հետևանքը այն եղաւ, որ ստիպվեցան ճաղարի աչքը հանել և դնել զրեւ: Բժիշկները կարծում են, որ այդ փորձի պիտուր անաշտութեան պատճառը այն է, որ ճաղարի աչքը չափ քնքշալ է և չէ կարողանում դիմանալ աղբիւրի օպերացիաներին:

Ռուսաստանի կուրկին գեղում, մի 14 տարեկան աղջիկ կացնում սպանեց իր խորթ մօրը, քնած ժամանակ նրան կտոր-կտոր անելով, նոյնպէս և իր հարազատ եղբորը, նոյնպէս քնած ժամանակ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄՍՍՍՎԱ, 13 ապրիլի: Կապուսական իշխանը իր ամուսնու հետ միասին երեկ երեկոյան ուղեւորվեցան զէպի վարչապետ:

ՍՈՅԻՍ, 13 ապրիլի: Խնամակալութիւնը 25 միլիոն ֆրանկի փոխառութիւն առաւ անգլիացիներից:

ԲԵՐԼԻՆ, 13 ապրիլի: Պրուսական պատգամաւորների ժողովը երկրորդ ընկերացանութեան մէջ ընդունեց եկեղեցա-քաղաքական օրինադրեք այն խմբագրութեանը, ինչ խմբագրութիւն որ նրան տուել էր աւազներ ժողովը:

ԲՈՒՄԲԵՐ, 13 ապրիլի: Տեղական աղբիւրներից եկած լուրերին նայելով, աւազական էմիրի դուքանը ջարդվել են զիւլայներից իկաւտի և Գիլլայի մօտ, որի ժամանակ 100 մարդ սպանվեցան:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 14 ապրիլի: «Тражданне»-ի հաղորդած լուրը, որ իբրեւ թէ մի առանձին յանձնաժողովի վրա պարտաւորութիւն է դրված հողաւորինալիսների և պրօդիմալիսների թիւը փորձեցնելու մասին, —պաշտօնապէս հերքվում է: Լրագրիները հաղորդում են, որ եմպերադած ցուցանանքներ, Պետերբուրգում, աշնանը՝ ձկնաւաճառութեան և ձկնորսութեան վերաբերեալ, յետաձգված է մինչև 1888 թվ աշունը:

ԼՕՆԻՆ, 14 ապրիլի: Համայնքների ժողովին հաղորդված է, որ Աւգանիստանում սպասամբութիւնը չէ տարածվում, և էմիրի զօրքը յաղթում է սպասամբներին: Արտաքին գործերի մինիստրի օգնականը յայտարարեց, որ Ֆիլիպպոյի բրիտանական հիւպատոսը, խնամախնայնոր պատվին տուած բանկետում իր ասած ձառն մէջ, ոչ թէ միայն չը խօսեց ուստաց պահանջների մասին, այլ նոյն իսկ բողոքովին մասնաւոր չարեց Ռուսաստանի վրա:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 14 ապրիլի: Սենատը ընկելով Մոսկույի դատաստանական պալատի պրօկուրորի բողոքը՝ ընդդէմ պալատի որոշման, որով արգարացնվում են Տուլայի՝ նահանգական դատարանի անդամների՝ Լադիսլաի, Բարին և պատուաւոր հաշտարար դատաւոր Բանիսկի, որոնք մեղադրվում են սխալ վճիռ կայացնելու մէջ, որով մեղադրվածը Սեյմի է ուղարկվում, փոխանակ յանձնվելու բանտարկեալների խմբին, —վճռեց՝ Լադիսլաին և Բարինին յանդիմանել, իսկ Բանիսկուն՝ նկատուղութիւն անել:

ՍՈՅԻՍ, 14 ապրիլի: Անգլիացիների մօտ կատարվող փոխառութիւնը չը կայացաւ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Ապրիլի 14-ին

Ռուսաց 1 բուրլ Լօնդոնի վրա արժէ	211/16	պէնս
— — — — —	178 3/8	պէն
— — — — —	222 1/2	սան
Ռսկի — — — — —	9	34 կ
Մաքսային կուպոններ — — — — —	180	—
Արժաթ — — — — —	1	37
Բորսային դիվիդենդներ — — — — —	4 1/2	60%
Պետական 5% տոմս 1-ին շրջանի — — — — —	99	87
— — — — —	2-րդ — — — — —	99 37
— — — — —	3-րդ — — — — —	99 12
— — — — —	4-րդ — — — — —	99 12
— — — — —	5-րդ — — — — —	99 12
— — — — —	6-րդ — — — — —	—
Արեւելեան 5% փոխառութիւն 1-ին շրջ. — — — — —	99	50
— — — — —	2-րդ — — — — —	99 50
— — — — —	3-րդ — — — — —	100
Ներքին 5% առաջին փոխառութիւն — — — — —	237	25
— — — — —	237	50
5 1/2% բէնտա	102	75
Ռսկայ բէնտա	196	—
Եթեբուրդ կոնսոլիդաւ փոխառութիւն	188	50
Նոր երկաթուղային բէնտա	98	87
5% դրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ.	163	—
Գրաւ. թղ. Ալեւ. բանկի	99	—
5 1/2% դրաւական թղթեր Խեղոնի կալուած. բանկի	97	25
6% դրաւակ. թղ. Խաղիւի կալ. բան.	102	25
— — — — —	101	25
— — — — —	101	87
— — — — —	101	43
— — — — —	103	—
— — — — —	101	25
— — — — —	101	50
— — — — —	101	25
— — — — —	27 և 43 տ.	—
— — — — —	18 և 43 տ.	—

Վ. օյմակ-կաւակի բանկի ակցիաները 656 — — — — —
Ռուսաց երկաթուղիների դիվիզ. ընկ. 279 — — — — —
Իրկիսկ-Վ. օյմակ ընկ. 100 — — — — —
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օրվ. գահաներ. 95 — — — — —
Մոսկույի քաղաք. օրվ. գահաներ. 95 — — — — —
Օղէսայի — — — — — 93 — — — — —
Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օրվ. — — — — —
Պետական բանկի 6-րդ հրատարակութեան տոմսեր. — — — — —
Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը ֆոնդերի վերաբերմամբ ամուր է:

Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՏԻՆ ԱՐՄԵՆԻԱ

որոնք, ամբողջով չափահաս աղջկայ ֆիդիկական ընտրութիւնը, կաղաւթն հասարակութիւնը թուական, ջրայցի, կէս խեղցի, կէս խեղցիոր աղջկանցից և կը պատրաստեն սպազայ տնրուի համար այնպիսի մայրեր, որոնք ամեն բօպ պատրաստ կը լինեն՝ գոնէ կարելիութիւն կունենան՝ տէր դառնալ իրանց ընտանիքի զինին, հովանաւորել և ոտի կանգնեցնել իրանց որբացած կամ հայրերից բարձի թող աւած երեխանցը: Ով փորձով չափել է այժման կնոջ ահաւի զրութիւնը, նա զիտէ, որ դժբաղդութեան դէպքում այդ կնոջը մնում է կամ մորալ, եթէ նա հասակը առած է, կամ «այն տիկնանց» վիճակաւ դրական թիւը աւելացնել, եթէ կայ նրա մէջ թարմութիւն, գեղ ու աշխոյժ:

Բայց բաւական չեղիցել զրութեան անմիջական առարկայից... Ինչ արած. այդպէս է միշտ արտայայտվում՝ արտի վրա տարիներով ծանրաբաժ՝ դառն ցաւը անժամանակ, առանց պարտ ու պատշաճ արտաքին ձևերը ու կանոնները պահպանելու: Սակայն այն էլ պիտի ստիպ, եւ խօսուելու համար չիմ գրում և գրում եմ միայն թեկնութիւն գտնելու համար իմ դառն անցուղի յիշատակներից: Արդար ևս թեկնութիւն եմ ըզգում, երբ անցեալը անցնում է մաքիս առջևից: Այդ է իմ նպատակը և ուրիշ ոչ մի ակնկալութիւններ չունեմ այս մի քանի նկարագրութիւնները թղթի առնելով: Վերադառնալով ուրեմն կրկին իմ անցած դժաւոր օրերին...

(Կը չարժանանկի) Յիսական

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՅՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

(N. PAQUET ET COM.)

Կանոնադր և ուղղակի երթևեկություն ՄԱՐՍԵԻԼ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ.

Զորքը շարժի, ապրիլի 29-ին, ՄԵՐՏԻՔ (MEURTHE) շողհատը, նաև ապրիլի ՍԵՐԵՆՈՆ (SERENON) շողհատը կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսոն, Կ. Պոլիս և Մարսէյ: Տեղեկությունները մասին պէտք է դիմել ընկերություն հանդիմանակներին: Բաթումում պ. Գարանիսին և Թիֆլիսում պ. Բենիսին, նախկին Արծրունի զաւրկէում, № 103.

1-4

Hotel Nemecki Edmunda Dziechcinskiego, Warszawa, Ulica Długa, № 31.

(Нѣмецкая гостиница Эдмунда Дзехцинскаго, въ Варшавѣ, Долгая улица, № 31).

Պ. Էդմունդ Դիչինսկի ՎԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՆՈՅՐ՝ վարչապետ, գտնվում է քաղաքի կենտրոնում, գլխավոր կառավարչական առանձնների, թատրոնների և առևտրական կենտրոնական տեղերի մոտ:

90 սենեակներ, 30 կոպէկից մինչև 3 բոլորի օրական գնով: Բնտարան և քաղաքային խանութ: Հաշը 30 կոպէկից մինչև 1 բոլորի: Կառքեր և դիլիժաններ դէպի բոլոր երկաթուղիները: Կառքերի վարձը շատ էժան:

Գրադարան և օտար լրագիրներ՝ ձրիապէս հիւրերի համար: ՎԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՆՈՅՐ, որ յաճախված է բաղմունի հիւրերով Թիֆլիսից և նրա շրջակայներից, ստանում է այդ հիւրերի համար հայտը «ՄՇԱԿ» լրագիրը:

(2)

ՊՐՈՎԻԶՈՐ Ա. ՇՏԷԻՆԵՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱԽԻ ԵՒ ՓԶՆԱԼՈՒ ԴԵՄ

ՊՐՈՎԻԶՈՐ ԱՏԱՄՆԱԴԵՂ ԿԱԹՈՒՆԵՐ 80 ԿՈՊ.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՈՎԱՑԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՈՊ.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՈՊ.

ԳԼԽԱՌՈՐ ՊԱՀԵՍՏ. ԹԻՖԼԻՍԻՄ՝ ԿՈՎԿԱՍԿԱՆ ԳԵՂԱՎԱՃԱՆԱՍՏԱՆԻ, ԵՒ Վ. Պ.

Շահարաններ, Մակիլերի, Սենիկիսիսի և Ագմուրովի գեղաներում: ԲԱԳՈՒՄԻ մէջ՝ Բէկէլերի մօտ, ԲՈՒԹԱՑԻՍԻՄ՝ Կոկոչիկի մօտ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼԻՄ Բրոնիսովի մօտ և ԵԿԱՏԵՐԻՆՈՎԱՐՈՒՄ:

(2)

ՎԻԵՆՆԱՑԻ ՎԱՃԱՌԱՑՈՒՆ

(ВѢНСКІЙ МАГАЗИНЪ)

Գոլովինսկի պրոսպեկտի վրա, Միլիանի տանը.

Պատիւ ունեմ յայտնելու Թիֆլիսի յարգելի հասարակությունները, որ մօտ օրերս ստացայ ՎԻԵՆՆԱՑԻ, ՎԱՐՇԱՎԱՑԻ և ՄՍՈՎԱՑԻ ամենաառաջնակարգ զործարաններից մեծ քանակությամբ ՏՂԱՄԱՐԿԱԿԱՆ և ԵՐԵՎԱՆԻ զարնետային և աշխատային պատրաստի ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ ամենավերջին ձևի:

Գները ամենի համար ՄԱՏՁԵԼԻ և ձեռնտու են:

Վ. խոզավերդեանց

4-10

ՀԱՃՈՒԵԿՁԻԹ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ի Ա Ռ Ե Ի Տ Ր Ա Կ Ա Ն Բ Ա Ն Կ Ա Ց Ի

91-ն Լպրիլի 1887

Պ Ա Հ Ա Ն Ջ Բ				Պ Ա Ր Տ Բ			
Թիֆլիսում		Բազուայ բաժն.	Ընդամենը	Թիֆլիսում		Բազուայ բաժն.	Ընդամենը
1. Կրամարիզ (առանձին թղթադրամ).....	40,804—81	26,351—14	67,155—95	1. Հիմնական դրամադրու.....	1,000,000 —	—	1,000,000 —
2. Ընթացիկ հաշիւ Պետական Բանկ. բաժնուս. 780,503—14	360,000 —	1,140,503—14	2. Պահեստի դրամադրու.....	145,031—46	—	—	145,031—46
3. Զեղչումն (Disconto) մուրհակայ երկու տո- 1,512,905—52	441,257—91	1,954,163—43	3. Արդիւնք 1885 թ. ի պահեստ.....	129,491—17	—	—	129,491—17
4. Զեղչումն տոկոսաբեր թղթերի, կարծեսների և 16,152—44	365—59	16,518—03	4. Կրամական աւանդներ՝				
ա) Պետությունից ապահ. տոկոսաբ. թղթերի. 914,988—69	101,378 —	1,016,366—69	ա) Պայմանաժամով.....	1,604,856 —	41,540 —	1,646,396 —	
բ) » ոչ ապահ. » 131,849 —	4,785 —	136,634 —	բ) ց՝Պահանջ.....	353,104 —	32,600 —	385,704 —	
գ) ապրանքների.....	—	65,437 —	գ) Ընթացիկ հաշուով հասարակ.....	1,075,945—33	233,964—76	1,309,910—09	
դ) Ոսկւայ և արծաթի.....	—	10,300 —	դ) » պայմանաւոր.....	—	184,694—15	184,694—15	
5. Բանկայի պատկանեալ տոկոսաբեր թղթեր. 300,596—17	23,467—86	324,064—03	5. Թղթակցներ՝				
6. Ոսկի և արծաթահանի փոխանակադրեր. 3,179—02	116—18	3,295—20	ա) Լորդ հաշիւը (Loro).....	743,747—54	—	743,747—54	
7. Թղթակցներ՝			բ) Բանկայի հաշիւը (Nostro).....	1,450,723—49	—	1,450,723—49	
ա) Լորդ հաշիւը (Loro).....	927,382—96	—	6. Բաժնի հաշիւը կենտրոնական վարչու- 549,097—79	—	549,097—79	549,097—79	
բ) Բանկայի հաշիւը (Nostro).....	1,193,868—30	—	կենտրոնական վարչություն հաշիւը բաժ- 51,646—57	—	51,646—57	51,646—57	
9. Բաժնի հաշիւը կենտրոն. վարչության հետ. 521,252—80	—	521,252—80	7. Բանկայի բաժնետոմսերու անվճար կրտ- 575—60	—	575—60	575—60	
կենտրոնական վարչության հաշիւը բաժնի հետ.....	—	34,368—54	8. Զը վճարուած տոկոսներ, աւանդներու, 54,990—14	3,937—46	58,927—60	58,927—60	
10. Բողոքուած մուրհակներ *). 381,568 —	—	381,568 —	9. Ստացուած տոկոսներ և յանձնարարա- 53,602—90	22,420—59	76,023—49	76,023—49	
11. Պայմանաժամը անցուցուած փոխառութիւն- 10,500 —	—	10,500 —	10. Փոխանցիկ դուռարներ.....	29,032—17	4,413—85	33,446—02	
12. Ընթացիկ ծախսեր.....	11,351—94	4,038—23	11. Արդիւնք.....	66,431—39	4,205—66	70,637—05	
13. Կահկարասիք և սկզբնական ծախսեր.....	3,701—68	3,582—76					
14. Յետ ստացուելիք ծախսեր.....	8,573—29	1,426—05					
Բ. Ա.	6,759,177—76	1,076,874—26	7,836,052—02	Բ. Ա.	6,759,177—76	1,076,874—26	7,836,052—02

*) Բողոքուած մուրհակներից վճարները, որոնք կարող են տեղի ունենալ, ծածկելու համար յատկացրած է առանձին գումար..... 129,491 ռ. 17 կ.